

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 40 K. Letno 480 K.
Inozemstvo:
Mesečno 50 K. Letno 600 K.
Oglaš: enostopna m m vrsta za
enkrat 2 K, večkrat popust.

JUGOSLAVIJA

Obvezni izvod,
poštne proste.

Vseučiliški knjižnici
v Ljubljani.

Uredništvo:
Ica 1/A. Telefon 380
telefon 4
vračajo.
štiti znamko
10r.

Povratek kralja in izpremembe v vladi

Beograd, 2. oktobra. (Izv.) V teku prihodnjega tedna se pričakuje v Beogradu prihod kralja Aleksandra. V parlamentarnih krogih se govori, da pride ob tej priliki najbrže do spremene v narodni skupščini. Nadalje se kom-

binira, da bo kralj odredil sestavo novega kabineta ki ne bo obstojal iz dosedanjih aktivnih ministrov. V radikalnem in demokratskem klubu se dela na to, da bi se nekateri portfelji izročili drugim osebam.

Izpraznitev Zapadne Madžarske.

Dunaj, 2. oktobra. (Izv.) Od mero-dajne strani doznava Vaš dopisnik, da namerava madžarska vlada zadostiti ultimatumu veleposlaniške konference na ta način, da sicer odpokliče svoje čete in orožništvo iz Burške ter da podpiše predani protokol pri zavezniški generalni komisiji v Sopronju dne 3. oktobra, da pa odklanja vsako odgovornost za nadaljnje dogodke na spornem ozemlju. Na tozadevno vprašanje medzavezniške generalne komisije v Sopronju pri avstrijski vladi, ako je slednja pripravljena upolnomočiti svojega zastopnika v Sopronju, da podpiše imenovani protokol, ter da-li hoče zasesti Burško, je avstrijska vlada odgovorila, da smatra tako predajno formalnost ne samo za iluzorno, marveč za popolnoma brez-uspešno toliko časa, dokler se nahaja

Zapadna Madžarska v rokah vstaških tolp. S formalno izjavo, ki velja samo na papirju, se ne more zadovoljiti, temveč zahteva, da se predaja v resnici tudi izvrši, kakor to določa trianonska pogodba in da ji jamčijo zavezniški za izpraznitev spornega sveta od vseh madžarskih insurgentov.

Pariz, 2. oktobra. (Izv.) Poslaniška konferenca je sprejela predlog italijanske vlade, da naj se dunajski in budimpeštanski kabinet povabita, da odpošljeta svoje pooblaščenca v Rim, kjer se bo pod predsedstvom italijanskega zunanjega ministra sklepalo o sporazumnem koraku glede zapadne Madžarske. Zastopniki alijancev na Dunaju in v Budimpešti bodo storili v to potrebne korake.

FINANČNA KONFERENCA MED JUGOSLAVIJO IN ČEHOSLOVAŠKO.

Beograd, 2. okt. (Izv.) Iz Prage se poroča, da bo v kratkem odredjena konferenca zastopnikov češko-slovaškega in jugoslovanškega ministrstva financ. Ta konferenca se bo bavila v prvi vrsti z vprašanjem valute, z ureditvijo vprašanja predvojnih medsebojnih dolgov obeh držav ter z izmenjavo jugoslovanških žigosanih bankovcev, ki se nahajajo v Češkoslovaški.

NOV POJAV NA BORZI.

Beograd, 2. okt. (Izv.) Odkar je stopila v veljavo nova odredba o trgovini z devizami, se opaža, da banke, ki imajo pravo, da na borzi vrše prodajo deviz, ne prihajajo več na borzo, marveč da devize in valute prodajajo v glavnem pri svojih blagajnah.

GENERALNA STAVKA V RIMU.

Rim, 2. okt. (Izv.) Tukaj je bil danes proglašen generalni štrajk.

IRSKO VPRAŠANJE.

Haag, 2. okt. (Izv.) Angleški listi živahno pozdravljajo dejstvo, da se je vodja Ircev de Valera odzval vabilu Lloyd Georgea ter da je odjegal od svoje zahteve po priznanju suverenitete Irske pred sestankom konference.

AMERIKA IN MIROVNE POGODBE.

Pariz, 2. oktobra. (Izv.) Z ozirom na nesoglasja v amerikanskem senatu glede ratifikacije mirovnih pogodb z

SESTANEK MED PAŠIČEM IN DELLA TORRETTO?

Beograd, 2. okt. Doznava se, da je italijanski poslanik v Beogradu grof Manzoni dobil od svoje vlade naročilo, naj utiri pot za izvedbo trgovske zveze med Italijo in Jugoslavijo. V to svrhu bi imelo priti do sestaka med našim ministrskim predsednikom Pašičem in italijanskim ministrom za zunanje stvari markezu Della Torretta. Italijanska vlada želi vsekakor na Reki vzpostaviti red in je že izdala naredbo redarstvu, da napravi konec fašistovskemu gospodarjenju. Obupne gospodarske razmere na Reki napravljajo vladi mnogo skrbi. Vprašanje baroške luke smatrajo v Rimu že za definitivno rešeno. Zahtevajo pa, da se vzpostavi promet na progi Zagreb. To vprašanje bo glavni predmet razgovorov med Pašičem in grofom Manzoniem.

NAŠ NOVI GENERALNI KONZUL NA DUNAJU.

Dunaj, 2. oktobra. (Izv.) Novoimenovani generalni konzul Jugoslavije na Dunaju Savić je predvčerajšnjim dopel semkaj in včeraj prevzel svoje posle.

SPOR MED HRVATSKIMI UČITELJI.

Zagreb, 2. okt. (Izv.) Policija je včeraj po nalogu vlade poskušala zapleniti hišo in imovino »Hrvatskega učiteljskega društva«, ki naj bi se izročila g. Josipu Skaviću, vodji učiteljev demokratov in organizatorju »Udruženja jugoslovanških učiteljev«. Ob 3. uri popoldne, ko je policija skušala zasesti hišo, pa je prišel pooblaščenec nasprotne stranke in prinesel odlok sodišča, s katerim se ustavlja tozadevna odredba vlade, ker se bo dne 13. t. m. vršila glede imenovanja doma sodnijske preiskava. Ta afera je v zvezi s sporom »Hrvatskega učiteljskega društva« z »Udruženjem jugoslovanškega učiteljstva«, ki oba trdita, da imata pravico do imenovanja hiše.

BOLJŠEVIŠKA AGITACIJA.

Praga, 2. oktobra. (Izv.) »Pravo ljudu« poroča o neki brezlični brzoljavki, ki jo je poslala moskovska delavska internacionala češkemu delavstvu in uradništvu in v kateri pozivlja predvsem delavstvo v rudokopih h generalni stavki in nasilnim nastopom proti buržuaziji. Na svoj protest proti takemu postopanju ruskih in čeških komunistov je češkoslovaška vlada dobila iz Moskve zagotovilo, da se v bodoče ne bo dopuščalo več takega izrabljanja brezlične zveze v agitacijske svrhe.

ZDRUŽENJE ŠKODOVIH TVORNIC Z ZDRUŽENIMI STROJNIMI TOVARNAMI.

Praga, 2. okt. (Izv.) Združene strojne tovarne in Škodove tvornice so se spojile v eno podjetje.

Odločite se!

Politično ozračje v Sloveniji se polagoma, toda zato s popolno gotovostjo razčisti. Konture smernic naših političnih strank in pa njih izvajanje v realnem političnem udejstvovanju postaja vsak dan ostrejša. Človek, ki je opazoval samo za časa sprejemanja ustave delovanje posameznih naših političnih strank, danes povsem jasno vidi, katera stranka ima svoj program le za vuranje svojih volivcev in katera ga tudi brez vseh ozirov in brez vseh kompromisov dejansko udeležuje v realnem političnem življenju.

Mislimo pri tem predvsem na dve stranki, ki stojita zadnji čas v najostrejšem medsebojnem boju in dajeta v tem boju takorekoč centum vsemu našemu javnemu življenju. Je to NSS in je to JDS. NSS se je porodila iz narodno-delavskih organizacij, započelih v Trstu, ki so pa naglo našle svoj odmev tudi v Ljubljani. Sprva zamišljene le kot levo delavsko krilo bivše narodno-napredne stranke so po preosnovanju narodno-napredne v jugoslovanško demokratsko stranko, ki pomenja zvezo najreakcionarnejših elementov, brzo uvidele, da je vsako sodelovanje s temi reakcionarnimi elementi nemogoče in na vzpodbudo in s sodelovanjem čeških narodnih socializmov se je osnovala tudi pri nas nova politična stranka z narodno-socialističnim programom.

Že ime pove vse. Stranka, mlada in čila, si je zapisala na svoj prapor narodnost in socialno pravičnost. Za te ideale so se borile že narodno-delavske organizacije v predvojnem času, ki so imele glavni namen, da preprečijo raznarodovanje našega delavstva po socialno-demokratskih delavskih organizacijah. Danes, ko živimo v lastni državi in narodnost gotovo ni več tako ogrožena, kot je bila v časih bivše Avstro-ogrske monarhije, pa si stavlja poleg že zgoraj omenjenega cilja narodno-socialistična stranka za enega svojih glavnih ciljev, da poleg vzgoje našega delavstva v narodnem smislu izpodbi je tla materialističnemu svetovnemu naziranju, ki ga razširja med našim proletariatom socialna demokracija. Drugo glavno načelo narodno-socialistične stranke pa je, da v zvezi s prvim združi v eno bojno falango proti izkoriščanju delavskega ljudstva po posameznikih in posameznih gospodarskih in političnih grupah našo inteligenco z našim delavstvom. Jasnó namreč je, da se dajo eminentna socialna vprašanja današnjega časa rešiti le v sporazumu vseh izkoriščanih; in to je danes ravnotako naš uradnik, mali obrtnik, mali kmet, kakor naš delavec.

Za te svoje cilje se je borila Narodno-socialistična stranka dosledno v vsem svojem realno-političnem udejstvovanju. Zgodovina tega njenega udejstvovanja nam jasno kaže, da zanjo nikdar niso bili merodajni taktični razlogi in da je šla preko najtehtnejših taktičnih razlogov, ako je šlo za njen program. Odklonila je pri glasovanju v ustavo vladne jasli, odklonila je s tem vse možne ugodnosti, ki bi sledile iz vstopa v vladu, ker se je zavedala, da današnja ustava ne odgovarja njenemu programu in da današnja ustava ne more služiti v blagor ljudstva. Ravnotako pa je odločno protestirala proti komunističnemu terorizmu, ne da bi se pri tem ozirala na eventualno izgubo pridobitve komunističnih glasov, ker je bila prepričana, da je vsako nasilje, tako kapitalistično, kakor proletarsko državi škodljivo in da mora vsako nasilje roditi le protinasilje in s tem anarhijo v državi.

Drugače JDS. Tudi ta stranka ima uobče lep program. Toda zaman iščete v njenem realnem udejstvovanju momentov kjer bi ona ta svoj program tudi skušala realizirati. Jugoslavijo je za ceno obstanka na vladi žrtvovala za Eshaezlo. Namesto za izvedbo agrarne reforme je votrjala stoletnim tlačiteljem jugoslovanškega kmeta muslimanom težke milijone. In tako je padla točka za točko njenega programa in edino, kar je bilo merodajno v udejstvovanju te stranke je bilo: vzdržati se za vsako ceno na državnem krmilu in pri državnih koritih.

Politično ozračje pri nas se čisti. Naše ljudstvo je v glavnem z breznačelnostjo in v vseh ozirih koruptno-kompromisno JDS že obračunalo. Danes gre le še za to, da obračunajo z njo tudi zadnji, ki so še verjeli na njeno poštenost. Naš uradnik, v kolikor ji je še dalj vero in naš učitelj, ker čas je, da se pomeje s preživelim iz našega javnega življenja in se vrže v grob kadaver, ki razširja smrad po naši domovini. Poštenim in mislečim ljudem odločitev ne bo težka. Zato jim ključemo: Odločite se!

Karel Čapek:

R. U. R.

Rossum's Universal Robots.

Kolektivna drama v treh dejanjih s predigro.

Prevaj: Oslip Sest.

Osebe:

Harry Domln, centralni ravnatelj Rossumovih Universalnih Robotov.
Inž. Fabry, generalni tehnični ravnatelj R. U. R.
Dr. Gall, upravnik fiziološkega in iznajdbenega oddelka R. U. R.
Dr. Hallemeler, upravnik zavodov za psihologijo in vzgojo Robotov.
Konzul Busman, generalni komercialni ravnatelj R. U. R.
Stavbenik Alquist, šef poslopij R. U. R.
Helena Gloryjeva.
Nana, njena pestunja.
Marius, Robot.
Sulla, Robotka.
Radium in Damon, Robota.
2., 3 in 4. Robot.
Robot Primus.
Robotka Helena.
Sluga Robot.
Več Robotov.

Domln je v predigri star približno 38 let, visok in obrt. Fabry, tudi obrt, blondin, resnega in finega obraza. Hallemeler, okromen, kričav, z rdečimi angleškimi brki in kratko ostrizenimi rdečimi lasmi. Dr. Gall, dobrodušen, živahen, zagorč, z črnimi brki. Busmann, debel, plešast, kratkoviden žid. Alquist je starejši od drugih, površno obločen, ima dolge osive lase in brke. Helena, zelo elegantna.

Med predigro in prvim dejanjem poteče deset let. Roboti so v predigri obločeni kot ljudje. Njih kretanje in govorica so prese-kane, lica so jim brez izraza, pogled srep. V igri sami imajo platnene bluze, prepasane z jermenom, a na prsih številko iz medij.

Po predigri in drugem dejanju premor.

Predigra.

Centralna pisarna tovarne Rossum's Universal Robots. Na desni vhod. V pročelni steni okna s pogledom na nepregledne vrste tovarniških poslopij. Na levi ostali prostori ravnateljstva.

Domln sedi za veliko amerikansko pisalno mizo na stolu, ki se lahko suče. Na mizi električna svetilka, telefon, obtežilo za pisma,

kartoteka za dopise itd., na levi steni velike table z pomorskimi in železnimi zvezami, velik koledar, ura, ki kaže malo pred 12. uro, na desni steni so nabiti tiskani plakati: »Najcenejše delo: »Rossumovi Roboti«, »Tropični Roboti, nova iznajdba komad 150 dolarjev.« Vsak naj si kupi svojega Robota«. »Hočete, da bodo vaši izdelki cenejši? Naročite Rossumove Robote«. Dalje vozi kurz ladij, tablica s telegrafičnimi seznami kurzev itd. Živo nasprotje je silajna turška preproga, na desni okrogla miza, otomana, klubni stolec iz usnja in biblioteka, a v njenih predalih so mesto knjig buteljke z vinom in likerji. Na levi blagajna. Poleg Dominove pisalne mize — pisalni stroj, na katerega piše dekle Sulla.

Domln (dikтира): —, da ne jamčimo za blago, poškodovano pri dostavi. Opozorili smo vašega kapitana, že takoj pri nakladanju, da je ladja nesposobna za prevažanje Robotov, in da škoda, nastala pri nakladanju, ne pade na naš račun. Beležimo — za Rossums Universal Robots. —

Gotovo?

Sulla: Da.

Domln: Nov list. »Friedrichswerke, Hamburg. — Datum. — Potrjujemo naročilo na petnajstisoč Robotov. — (Hišni telefon zvoní. Domln ga vzdigne in govori): Halo — Tukaj centralna — da. — Gotovo. — Kajpada, kot vedno. — Seveda, kablujte jim. — Dobro (obesi slušalo). Kje sem nehal?

Sulla: Potrjujemo naročilo na petnajstisoč R.

Domln (zamišljen): Petnajstisoč R. Petnajstisoč R.

Marius (vstopi): Gospod ravnatelj, neka dama prosi —

Domln: Kdo?

Marius: Ne vem (da vizitko).

Domln (čita): Prezident Glory. — Recite, da prosim

Marius (odpre vrata): Izvolite, milostiva.

(Vstopi Helena Gloryjeva, Marius odide.)

Domln (vstane): Izvolite.

Helena: Gospod centralni ravnatelj Domln?

Domln: Prosim.

Helena: Prišla sem k vam —

Domln: S karto prezidenta Gloryja. To zadošča.

Helena: Prezident Glory je moj oče. Jaz sem Helena Gloryjeva.

Domln: Gospodična Gloryjeva, štejemo si v izvanredno čast,

da — da —

Helena: — da vam ne moremo pokazati vrat.

Domln: — da smemo pozdraviti hčerko velikega prezidenta. Prosim sedite. Sulla, lahko greste (Sulla odide.)

Domln (sede): S čim lahko poslužim, gospodična Gloryjeva?

Helena: Prišla sem —

Domln: — si ogledat naše tovarne za izdelovanje ljudi. Kot vsi posetniki. Prosim, izvolite!

Helena: Mislim sem, da je prepovedan —

Domln: — vstop v tovarno, seveda. Vendar vsak gost prinese s seboj vizitko, gospodična Gloryjeva.

Helena: In vi razkažete vsakemu...?

Domln: Samo en del izdelovanje umetnih ljudi je, gospodična. Je tajnost tovarne.

Helena: Ko bi vedeli, kako me to —

Domln: — neizmerno zanima. Stara Evropa sploh ne govori nič drugega.

Helena: Zakaj mi ne daste izgovoriti?

Domln: Prosim oproščenja. Ste hoteli povedati nekaj drugega?

Helena: Hotela sem samo vprašati —

Domln: — če bi vam čisto izjemoma ne razkazal naše tovarne. Gotovo gospodična Gloryjeva.

Helena: Kako veste, da sem hotela to vprašati?

Domln: Vsi vprašujejo isto (vstane). Iz osobitega spoštovanja vam bom pokazal več kot drugim, a — z eno besedo —

Helena: Hvala.

Domln: Če se zavežete, da ne izdate nikomur niti najmanjšega.

Helena (vstane in mu poda roko): Moja častna beseda.

Domln: Hvala. Ali ne bi hoteli sneti pajčolana?

Helena: Gotovo, vi me hočete videti. — Oprostite.

Domln: Prosim?

Helena: Ali ne bi izpustili moje roke.

Domln (izpusti): Prosim oproščenja.

Helena (snema pajčolan): Hočete videti, če sem špljon. Kako ste oprezni!

Domln (jo ogleduje navdušeno): Hm — seveda — mi — tako je

Helena: Vi mi ne zaupate?

Domln: Nenavadno, gospodična Hele — pardon, gospodična Gloryjeva. Res, veseli me nenavadno. Ste se dobro vozili?

Helena: Da... Zakaj?

(Dolge prihodnjik.)

Görlitz.

Pređ kratkim je bilo zaključeno strankino zborovanje nemške socijalne demokracije v Görlitzu. V razvoju socijalizma pomeni to zborovanje zgodovinski dogodek. Za in proti takozvanemu erfurtskemu programu se je vršil v socijalni demokraciji že več let notranji boj. V Görlitzu je zmogala skoraj soglasno reformistična struja, ki je pomaknila socijalno demokracijo še bolj proti desnici ter jo postavila na tla pozitivne države. Strankarski zbor je z velikansko večino potrdil sodelovanje s centrom, ki je naprejeno proti teroristični reakciji, katera je po duhu sorodna našim demokratom. Da idejno razumemo današnje stališče soc. demokracije, je najbolje prečitati teoretični uvod k erfurtskemu programu, ki je nekako jedno socijalizma sploh in se glasi: Socijalno-demokratska stranka Nemčije je stranka delavnega ljudstva v mestu in deželi. Stremi za združenjem vseh, ki so navezani na donos lastnega dela, k skupnim spoznanjem in ciljem, k skupnosti boja za demokracijo in socijalizem.

Kapitalistično gospodarstvo je privelo bistveni del po moderni tehniki silno razvitih produkcijskih sredstev pod gospodstvo razmeroma malega števila veleposredarjev, ločilo je široke mase delavstva od produkcijskih sredstev in jih spremenilo v proletarce brez posesti. Stopnjevalo je gospodarsko neenakost in je postavilo v izobilju živčih manjšini nasproti široke plasti, ki hirajo v bedi in potrebi. Napravilo je razredni boj za osvobodjenje proletarijata za zgodovinsko potrebo in pravno zahtevo.

Svetovna vojna in mirovni diktatorji, ki jo zaključujejo, so ta proces še okrepili. Pospešili so koncentracijo obratov in kapitala, razširili so prepad med delom in kapitalom, bogatstvom in revščino. V industriji in bankarstvu, v trgovini in prometu se je pričela nova doba učenjenja in stopnjevanja, kar pomeni in trujevost. Med tem ko se nezobzirno stremenje za dobičkom ustvarilo novo buržoazno vojnih dobaviteljev in spekulativ, so se pogostejši mali in srednji posestniki, trupe duševnih delavcev, uradniki, nastavljenici, umetniki, pisatelji, učitelji, pripadniki vseh vrst prostih poklicev do proletarskih življenjskih pogojev. Korumpiranje javnega življenja, rastoča odvisnost meščanskega časa od premožnih gospodarskih diktatorjev, ki hočejo na ta način dovesti državo pod svoje varstvo, so neizogibne posledice.

Razvoj v velekapitalizmu je še stopnjeval stremenje po gospodstvu nad svetovnim gospodarstvom s imperijalističnim razširjenjem moči. Ta je ravno tako kakor nepopolna rešitev narodnih in gospodarskih svetovnih problemov z veljavnimi mirovnimi pogoji znova prikladal nevarnost novih konfliktov, ki grozijo, da dovedejo k polomu človeške družbe.

Istočasno je svetovna vojna pomela trile gospodstvene sisteme, politične spremembe so dale masam pravico demokracije, ki jo potrebuje za svoj socijalni povzdig. Ogromno okrepilno delavsko gibanje, ki je postalo veliko po slavnem, požrtvovalnem delu generacij, se postavlja ka-

pitalizmu ob stran kot enakopraven nasprotnik. Mogočnejše kakor kdaj prej se dviga volja, premagati kapitalistični sistem in z mednarodnim združenjem proletarijata, s stvarjanjem meddržavnega pravnega reda, svetovne zveze enakopravnih narodov, varovati človeštvo pred novim vojnim uničenjem.

Socijalnodemokratska stranka je odločena, da zastavi zadnje v varstvo priporočene pravice. Demokratsko republiko smatra kot nepreklicno pogodovinsko razvoju podano državno obliko. (To je ost proti nemški monarhistični reakciji), vsak napad na njo za atentat na življenjske pravice ljudstva.

Socijalna demokracija pa se ne more omejiti na to, da varuje republiko proti napadom njenih sovražnikov. Bojujejo se za gospodstvo v prosti ljudski državi organizirane ljudske volje, za obnovljenje družbe v duhu socijalne složnosti. Provođ velikih koncentričnih gospodarskih obratov v splošno gospodarstvo in preko tega, postopno preoblikovanje skupnega kapitalističnega gospodarstva v socijalistično gospodarstvo, v dobro skupnega gospodarstva, spozna kot potrebno sredstvo, da se ustvarjačje ljudstvo osvobodí iz vezi kapitalističnega gospodarstva, stopnjujejo produkcijski donosi in se dovede človeštvo k višji gospodarski in pravni skupnosti.

V tem smislu obnovi socijalno-demokratska stranka Nemčije svojo v erfurtskem programu položeno izpoved: Ne bojujejo se za nove razredne privilegije in predprave, ampak za odpravo (!) razrednega gospodarstva in razredov samih in za enake pravice in enake dolžnosti vseh, brez razlike spola in pokolenja. Ta boj vodi v zavest, da odloči usodo človeštva v nacionalni državi in občini, v strokovnih organizacijah in združenjih, v delavnici in domu.

Za ta boj veljajo zahteve, ki smo jih postavili v poedinih programih.

K rusko-poljskim odnosajem.

Tretja etapa ruske revolucije se začne s poljsko vojno v letu 1920. Prva etapa je pristni boljševizem-anarhizem in v začetku meščanske vojne se anarho-boljševizem izpreminja v militaristično-teroristični boljševizem. Po Jurjevskem miru s Latvijo in Estonijo pa nastopi tretja nova črta boljševizma: polnacionalizem.

Temu novemu kurzu je mnogo pripomogla rusko-poljska vojna. V imenu ruske proletarske revolucije so šli v boj. Poziv bivšega carskega generala Brusilova je pozival v imenu ruskega naroda in v imenu »matuške Rusije« inteligenco in častništvo v boj proti Poljski, proti zakletim sovragom »Moskalev«. Sicer se je moment svetovne proletarske revolucije sem in tja na shodih poudarjal, toda nacionalni instinkt ruskega in ukrajinskega naroda se je do poslednje možnosti izrazil.

Notranji položaj in onemoglost sta dovedli obe državi do risknega mira. Dasi so bili Poljaki v ofenzivi in dasi so bili oni v momentu podpisanja miru v premoči, so boljševiki uporabili ono taktiko kot nekoč carska Rusija v ruskojaponski vojski. Ko so bili z

mirovnimi dogovori že skoro pri kraju, so začeli boljševiki ojačevati svojo armado na poljski fronti z rezervami in pričeli ugovarjati že dogovorjenim točkam dogovora. Obenem so v zapadnem delu Poljske med industrijskimi delavci pričeli z agitacijo, da je bila poljska vlada prisiljena kljub temu, da je imela dovolj surovin, ustaviti vse tovarne, hoteti preprečiti s tem vsako zbiranje ljudstva.

V komunistični stranki sami ta vojna ni bila posebno priljubljena in na 10. kongresu stranke je Radek kritiziral vlado, da je privolila v poljsko vojno s tem, da je doma kakor na Poljskem povečala nacionalno čustvo med proletariatom. Z druge strani pa so dobili dokaz, da jih zapadni proletarijat, zlasti poljski, v tej vojni ni podpiral. Vsa vojna je bila proračunjena na to, da jim bodo pomagali tudi poljski delavci, kar se pa ni zgodilo. Vsled tega v rusko-poljski vojni Rusija ni dosegla tega, kar je pričakoval boljševizem od zapada. Prvi konkretni koraki k svetovni revoluciji, ali bolje k prisiljenju revolucije so se ponesrečili.

Bil je podpisan mir v Rigi, toda ne mir zmagovalcev nad premaganimi, nego mir omaganih. V tem miru so bili podpisani dogovori, da Rusija s svoje strani ne bo več vodila in podpirala boljševiške agitacije v Poljski, z druge pa je morala Poljska obljubiti, da bo ona razorožila vse anti-boljševiške čete kot Savinkova in drugih na poljskem teritoriju. Prvi so svojo agitacijo vršili bolj skrito, drugi pa obljubo deloma izpolnili, deloma pa vsaj obljubili, da jo izpolnijo. Vsled neizpolnitve mirovnega dogovora so si vedno pošiljali note z zahtevami, da se mir, podpisan v Rigi, mora udejestiti. Vse te note pa so imele to posledico, da je ena kot druga država le še bolj prikrivala svoja dejanja, ne da bi z njimi prejenjala. Obenem pa se je tudi ena kot druga država pripravljala na novo vojno. Poljska je s svoje strani sklenila vojno pogodbo z Romunijo, Rusija pa si je iskala zaveznikov v Nemčiji.

Ze dvakrat je Poljska zagrozila z ultimatom, toda vedno so se pomirili, ker se je Poljska vsled domačih sporov čutila preslabo, da bi započela novo vojno z Rusijo.

V vseh njenih težnjah proti Rusiji je Poljska podpirala Francija. In v poslednji francoski noti, ki ima že skoro značaj ultimata, Francija s svoje strani obljubila, da bo podpirala Poljsko z denarjem in orožjem, obenem pa zahtevala, da bi se rusko - poljski odnosi likvidirali. Poljska začne zbirati vse protiboljševiške elemente okoli znanega vodje Savinkova, dočim Rusija le protestira.

Rusiji nova vojna ni po volji, ker njene rane vsled starih vojn še niso zaceljene, pač pa se še gnoje. Ruska diplomacija poskuša z vso svojo umetnostjo likvidirati vse kniflikte, toda velika poljska ideja in poljski nacionalni šovinizem, v mnogem sličem bolgarskemu, ne more pozabiti starodavni meja, ko je imela Poljska polovico ukrajinskega naroda pod svojim jarmom. Sedaj pa, ko je Rusija v težkih notranjih razmerah, računa ona z ureditvenjem svojih idej.

Kolikor je ruskemu narodu vsaka nova vojna nepriljubljena, toliko bi bila

nova poljsko - ruska vojna popularna. Še bolj kot boljševike sovražijo kmet Poljake. Vsem poljskim frazam, da oni prinašajo Rusiji osvobodjenje izpod boljševiškega režima, ne verjame. Upepeljena mesta, vasi in kulturne naprave pričajo, kakšno kulturo in civilizacijo prinaša Poljska.

Strašna je vojna, toda še strašnejša je poljska invazija, katere kulturnost se ne razlikuje mnogo od madžarsko-azijske kulture.

Skice iz moderne umetnosti.

Jean Carriés, vajar.

Umro je 1894. godine.

Proživio je svega 39 godina.

Tako je umro dosta mlad, ipak je u životu bio i suviše sretan.

Bio je sin siromašna radenika iz Liona. Isprva je pošao tragom svoga oca, ali se brzo oslobodio sirotinje i postao čuven čovek, jer je imao smisla za lepoto.

Vrlo kratko vreme učio je zanat kod nekog zanatlije. Docnije se sam spremio za umetnika. Kao umetnik nije išao uglađenim putem niti je imao uzora. Radio je i stvarao je sasvim nezavisno od drugih umetnika. Putevi, što su ga vodili najvišim umetničkim visinama i slavi, bili su suviše dui i teški. U prirodi zaniniao ga je samo oblik i boja.

Dvadeset godina radio je u svećanosti. U njegov ateljer, u to svetište niko od nezvanih nije smeo kročiti. Samo nekoliko i suviše intimnih prijatelja bili su tako sretni, da su Carriésa mogli posmatrati pri stvaranju umetničkih dela. Njegov ateljer bio je i suviše daleko udaljen od varoške vreve. Sasvim mirno usavršio se u toj osami. Istom pošto je postao gotov umetnik, pojavio se godine 1892. u »salonu« na Marsovom polju u Parizu sa povećim brojem umetničkih radova.

I pre jednoga sata no što su se otvorila vrata na »salonu«, postao je Carriés slavan čovek.

U oceni njegovih radova bili su svi umetnici, svi kritičari i cela obrazovana publika istoga mišljenja. Nacionaliste su vikali: »Francuska ima danas jednog umetnika više,« a prijatelji intimne umetnosti govorili su: »Svet se obogatilo jednom lepotom.«

Ceo obrazovani Pariz raspitivao se za njegovo ime. Svi su sa čuđenjem konstatali, da ga niko nije poznao. I u »salonu« su doznali, da je Jean Carriés bio već gotov umetnik, da je bio star 37 godina, da je živio i radio u provinciji in da pri stvaranju dela nije pomišljao na slavu, na zlato, nego je stvarao jedino iz ličnog uživanja, iz ličnog zadovoljstva.

Umetničko društvo izabralo ga je odmah za svoga člana. Država mu je otkupila najlepša dela za javne muzeje. Ostale radove razgrabile su otmene gospodje. U čast njegovu priredili su umetnici velikog Pariza čuvenu godbu.

To silno odavanje časti nije ga ni najmanje opijalo. Na pisanje novina nije se ni najmanje obazirao.

Da bi se oslobodio svetske radoznalosti, povukao se opet u svoje mirno seoce, što je bilo daleko odaljeno od Pariza, gde je danju i noću žario peći, gde je topio metale i razne soli i mešao iste sa raznim kiselinama. Pri tome

poslu doživio je često vrlo teška razočaranja.

Uzalud je francuska publika na idućim izložbama tražila njegova dela. Za dve godine dana ništa više nije stvorio. Jednoga dana pronela se vest po Parizu, da je umro Jean Carriés.

Živio je mirno i umro je mirno. Umro je mnogo ranije, no što su mu osedele duge vlasi. Sasvim lepo i mirno, kao drugi Euphorion, u potpunom sjaju svoje slave, oprostito se obožavanja svojih savremenika. Usled prerane smrti postigla su njegova umetnička dela tako visoke cene, na koje za svoja života nije smeo ni pomisliti.

Bio je sretan čovek, jer je stvorio tako savršana dela, koja je u opšte bio kadar stvoriti.

U njegovoj osobi bila su udružena dva umetnika i to vajar i umetnički lončar. Oba ta umetnika obradivali su jedno i suviše maleno polje. Ali sa kakvom intenzivnošću!

Njega kao vajara nije ni najmanje zanimalo ljudsko telo u olimpijskoj nagoti. Nikada nije pokušao da prikaže rajske lepote ženskoga tela. Ograničio se jedino na prikazivanje glave i ruku. U tome pogledu ni jedan vajar nije ga prestigao. Šta više. Ni jedan svetski vajar nije ga dostigao, računajući sve svetske vajara, počevši od čuvene talijanske Renesanse pa sve do naših dana.

Njegove biste starih poznatih slikara Velasqueza i Frans Halsa, još ni najmanje ne privlače našu pažnju. Ta dela stvorio je iz zabave, radi vežbanja ruku. Obe biste izgledaju dosta teatralne, jer je njihov kostim i suviše jako naglašen. Zato su monumentalnije biste slikara Courbetta i Jules Bretona i njegov rođeni portre. To su živi ljudi. Oni misle i osećaju. Umetniku je pošlo za rukom, da u onu mrtvu masu ulije života.

Još intenzivnije i snažnije utiču njegove biste »Mlada devojka sa pognutom glavom«, »Holandska gospodja« i »Mlada Holandeskinja«. Njegovu »Mladu Holandeskinju« moramo obožavati. Ne će mo tako jako pogrešiti, ako tu bistu uporedimo sa čuvenom »Mona Lisom«. Milo, mirno i lepo lice te mlade Holandeskinje zanosi nas kao i čarobna lepota prolećnoga dana.

Neka iskrena radost za prirodom i njenim jedinstvenim lepota ogleda se u bistama njegove dečice. Onako prirodno i verno, kao što je Carriés prikazao mišiće te malene dečice, kao što je prikazao njihovu i suviše finu i nežnu kožu, nije do danas uradio ni jedan svetski vajar. Za prikazivanje kože izumeo je Carriés naročitu tehniku sa kojom je postigao nečuvene rezultate. Ustašca njegovih žena tako su zanosna, da ih čovek ne želi duže nje kadar duže vremena posmatrati.

Jean Carriés nije ni jedan rad izveo iz mramora. Vrlo retko kada upotrebljavao je bronzu. Ponajmilija mu je bila ilovača. Mramor i metal bili su za njega i suviše tvrdi materijali, da bi u njima mogao izraziti nečeg neobično nežnog. Zato je simpatizao sa ilovačom. Ilovača se odlikuje mekoćom mladoga mesa i nervne plazme. Samo ilovaču mogao je tako gnečiti, da je pri modeliranju pokazivala najnežnije vibracije, njegove nežne duše. Samo u ilovaču bio je kadar sasvim neprimetnim linijama

Michél Zevaco:

„NOSTRADAMUS.“

»Počakaj!« je dejal Strapafar. »Drugi večer sem šel spet na izprehod in sem iztikal kakor lačen pes. Še vedno ničesar. A glej, na vsem lepem me popade misel, da bi šel pogledat, kako je kaj okoli profosije. In kaj vidim? Moja dva možička sta zopet tam!«

»Še vedno z ročnikom?«

»Še vedno, bog in bogme! Ali bi drugače govoril o tem, golobček? In snoti — spet isti prizor! Demantulka sta bila tam! Česa iščeta vsako noč? Kdo sta? Nu, to mi je vseeno. A nekaj se mi zdi, otročički. To je, da ne vem, zakaj ne bi bilo teh dveh prikazni tudi nočoj na licu mesta, in to ob isti uri, se pravi, o polnoči. Kaj porečete vi?«

Ura je utegnila biti enajst ponoči. Trinquemaille si je vrgel namestu odgovora molek, ki ga je spremljal na vseh pohodih, okrog vratu. Nato se je opasal z dolgim rapirjem. Corpodibale je bil pravkar nabrusil bodalo, ki je bilo v njegovi roki strašno orožje. Zbudili so Bouracana, ki je izprva debelo gledal, a je brž pograbil za meč, kakor hitro je slišal, po čem diši. Nato so udrili vsi štirje klateži na ulico, prekoračili most Naše Gospe ter jo ubrali proti veliki profosiji.

»Močičete!« je zdajci šepnil Strapafar, ki je naravno vodil pohod, ker je prinesel idejo. »Tiho, bog in bogme!...« S temi besedami jim je pokazal dvojico mož, ki sta korakala pred njimi; mesečina je v ostrih alihuetah risala njuni postavi.

Ubrali so jo za njima. Njih vedenje se je mahoma izpremenilo. Prej brezkrbne obraze je pokrila divjost; sledili so jima kakor volkovi divjačini, s sreplimi očmi, iztegnjenim vratom in stisnjenimi čeljustmi... Strašno jih je bilo pogledati. Neznanca sta se ustavila pod nekim oknom Roncherollskega dvorca, ki je bilo še razsvetljeno.

»Pozor!« je velel Strapafar.

Pripravili so se k naskoku...

Ta hip pa je stopilo iz stranske ulice troje mož, troje molčečih postav, istotako pripravljenih, da bi se vrgli na plen. Za to trojico sta se mahoma pojavila dva druga... Naši klateži so čakali, v nadi, da so novodošleci navadni pešci, zakašneli meščani; toda zdajci se je pokazalo iz druge ulice še troje takih postav, in naposled še petero!

»Prekleti!« je zarenčal Trinquemaille.

»Uhi!« je dejal Bouracan. »Napá-timo fseeno. Rajši bokinem od tega nego od lágodel!...«

II.

Roncherollesova strast.

Malone baš takrat, ko so imeli Strapafar, Trinquemaille, Bouracan in Corpodibale posvetovanje v Kalandrski ulici, je stopil v tisto sobo Roncherollskega dvorca, ki je bila še razsvetljena, veliki profos v svoji lastni osebi.

Kakor vsak večer, je baron Gaetan de Roncherolles tudi nočoj opravil svoj obhod zunaj in znotraj poslopja. Znotraj se je prepirčal, da ima vsako dvorišče svojo »stražo in vsi mostovi, ki drže v Florizino

sobo, svoje posebne čuvaje; zunaj pa se je uveril gotovo že tisočkrat, da nikakor ni moči splezati vanj. Ko je opravil vse to, je krenil k hčeri kakor vsak večer.

Kakršnega smo videli Roncherollesa v njegovi rani mladosti, ko je pripravljaj pogubo svojemu pobratimu in rešitelju Renaudu, Renaudu, katerega je sovražil brez pravega vzroka, ali pa morda zato, ker je čutil, kako ga prekaša v vseh stvareh — takšnega najdemo tudi zdaj. Samo rdečkasti lasje so mu osiveli. Oko je postalo mračnejše, guba ob ustnicah trpkajša. Obraz je shušal. Obči vitez in nastop sta privzela nekaj krutega in silnega, morda radi strašnega dostojanstva, ki ga opravlja. Podoben je tistim ljudem, šibam božjim, ki že sam pogled nanje navdaja srce z mrazom ter mori smeh in povzroča tesnobo.

In vendar uspeva Roncherollesu vse. Kraljev ljubljene je kakor maršal de Saint-André. Veliki profos parški, neomejeni gospodar nad življenjem tolikih ljudi, se hoče in more povzpeti še višje. Henri II. mu je obljubil, da ga imenuje za kancelarja. Res je, da s pogojem: Roncherolles mora prijeti Nostradamu in izvršiti nad njim smrtno obsodbo.

»Strašna naloga!« premišlja veliki profos majaje z glavo. »Zakaj strašna? Eh, prava reč! Dvanajst strelcev vzajem pa pojdem k njemu in ga zgrabim za vrat. To je lahka stvar. A če je lahko, zakaj nisem storil, ko je vendar že tri dni, kar je grozil meni, grozil vsemu dvoru, grozil samemu kralju — že tri dni, kar sem ga obljubil prijeti? Zakaj ga ne prime Saint-Andre, ki mu je

pretil takisto kakor meni? Zakaj ga ne prime Montgomery, ki ga je zasmehoval vpricho vsega dvora? Zakaj ne dá kralj sam izrečnega in javnega povelja, naj ga aretiramo? Davi, pri posvetovanju, je zahteval gospod de Louisa glavo tega človeka. Ta menih nemoje nad kraljem vse. A kralj mi ni odgovoril ničesar... Zakaj ne? Oh, zakaj ne?...

Roncherollesu se izvije vzdihljaj, podoben rjoventju.

»Čudno oblast ima v sebi ta človek! Kaj mu daje silo, s katero maje duhove, da se tresejo pred njim kakor plamenčki v vetru in trepetajo pred njim vsa srca ter mu razodevajo svoje najgloblje skrivnosti? — Primem ga! Sam pojdem ponj, ako treba, ter ga primem in vržem krvniku. — Bogme, polzvedniki še nimajo nikakih vesti o tistem razbojniku — Royalu de Beaureversu! Vrv je pripravljena zanj. Ako tudi jutri ne bo novic, dam obešiti par ogleduhov; to bo ostalim v izpodbudo.«

Udaril je v pošasten grohot. Takoj nato pa vztrepeče; obličje se mu zmračí iznova.

»Prijeti mladega razbojnika pač ne bo težko. Toda onega Nostradamu! Ze misel, da mi je stopiti pred njegovo obličje, me prešinja s trepetom. Strah me je. Oh, strah me je pred njim, kakor me je bilo nekdaj strah pred... da, pred Renaudom!...«

Ob tem imenu, ki ga niti ni zamrmral, marveč ga je izrekel le globoko v dnu svoje duše, se zdrzne Roncherolles od nog do glave. Dolgo ždi v turobni zamišljenosti, in kdor

bi bil v tem hipu blizu njega, bi ga čul šepetati:

»Renaud je dejal nekega dne Saint-Andréju in meni, da vstajajo mrtvi iz svojih grobov... Kaj če je govoril resnico!...«

Roncherolles se ustavi sredi stopnic, po katerih stopa navzgor. Sam čuti, kako drgeče. Leden mraz mu zaliva srce. S pogledom polnim sumnje meri stopnice navzgor in navzdol. In še ko nadaljuje svojo pot, obrača glavo in opazuje... kaj neki? ... Koga neki? ... A spet se zagrohoče in zarenči:

»Ako bi se mrtvi vracali, bi bila Renaud in Marija Croixmartska že davno vstala z jame... Ah, kaj premišljujem! Jaz, Roncherolles! Da me ni sram! Beaureversa primem! Nostradamu primem! In postanem kraljevski kancelar!... Nato se dam povikati v vojvodjo... Dam si poveriti provincijo... Imel bom majhno kraljestvece zase... Nato... nu, videli bomo.«

Roncherollesov duh se je razmahnil. Daleč mu je zdaj do Nostradamu, daleč do Renauda, daleč do Marije Croixmartske! Njegovo obličje kaže v tem hipu svoj pravi obraz: žari se v plamenih žgočega častihlepa...

Častihleplje!... To je njegova skrivna rana. To je bolezen, ki ga greje od mladih nog. Neutešeno častihleplje, podobno žej, ki jo trpe pogubljeni na vekomaj... Kaj hoče Roncherolles? Kam se misli povzpeti? ... Sam ne ve. Ve pa, da je zanj ni hujše muke od slehrne časti, ki doleti koga drugega, in da zanj ne bo počitka, dokler bo čutil koga nad seboj.

Jama upisati melodije svoje duše. I pošto je to melodije prihvatila duša gledaoca, tada su u gledaocu pobudjivale onaj isti štimung, što je potresao dušu Carriessa, kada je stvarao ta dela.

Nekć božanstvenog bilo je u sposobnosti Jean Carriessa, jer je znao drhtavim prstima uliti emociju u meku ilovaču i tim emocijama dati plaštan izraz. Svaki drugi umetnik bio bi vrlo stetan, da je raspolagao tim sposobnostima i znao bi tačno opredeliti granice svoga talenta. Samo Jean Carriess izgleda su te granice i suviše uske. Težio je da prekorači te granice. Pokušao je da stvori monumentalna dela. Izveo je grupu »Mučenje svetog Fidelaa«. Ali ta grupa više nas zadovoljava detaljima nego celinom. U toj grupi ne opažaju se lepe linije. Sa ni jedne strane nismo kadri celu dramu obuhvatiti jednim pogledom i to kako crte lica dželata, tako isto i lice svetitelja-mučenika, koji je svakog trenutka očekivao, da mu dželat ostrim mačem odrubi glavu. Jednom reči, ta grupa nije osobito umetničko delo.

Druga njegova grupa »Vrata« isto tako ne može se uračunati med njegova najbolja dela. »Vrata« je ukrašlo raznim čudnovatim životinjama, nakazama, obrazinama i nečim bajkama. U tim životinjama opaža se duh, fantazija i satira. Ali sve one maske i čudnovate životinje nisu organski srasle sa »Vratima«, niti konstruktivno, niti po smislu.

»Vrata« su zagonetka bez rešenja. U koji prostor ulazimo kroz ta čudnovata vrata? Da li u ludnicu? Da li u muzej, gde su izložene razne obrasce i karikature? Da li u dvoranu, gde se održavaju zabave i maskarade? Da li su ta »Vrata« posebno umetničko delo, što ne služi kao ulaz u neku gradjevinu?

Siromašni veliki umetnik. Radio je godinama na tome čudnovatom i jedinstvenom delu i nije mogao primiti, da je sasvim uzalud utrošio i vreme i posao.

Kao vajar u ilovači može se Jean Carriess mirne duše uporediti sa della Robbion, čuvenim vajarem italijanske Renesance, i to što se tiče detalja. U prikazivanju usnica i obraza daleko je nadvisio i samog della Robbina. Jean Carriessa kao dekoratera nije nadmašio ni jedan svetski vajar.

Stvarajući dela, Jean Carriess nije pomišljao na dominirajuće umetničke pravce niti na modu. Jean Carriess nije bio modernista, nije bio impresionista, nije bio ni klasičar. Nije bio ni jedno ni drugo, nego sasvim kratko rečeno, bio je Jean Carriess.

Sve ono što je od drugih umetnika pozajmio, bio je kadar tako prekrasiti, da je uvek izgledalo sasvim novo i originalno.

U sva ona dela što je sam izumeo i stvorio, ulio je nešto od svoje rodjene duše i svojih rođenih osećaja. Nije poznavao tendenciju. Poznao je jedino osećaje. Služio je jedino lepoti.

Pavle Lagarić.

Kremenova:
Odkrita beseda podjarmijene sestre.

V naš duševni bolesti nas je tolažila edino rešitev naših sobratov Slovencev v eno družino z brati Srbi in Hrvat.

Sedaj nam še ta edina kapljica v našem trpljenju na naše pekoče duševne bolesti suši stari podedovani greh: Nesloga.

Z grozo gledamo v odrešene kraje ter se bojimo, da bodo naši ljubljni bratje Srbi, Hrvati in Sloovenci izbrpali vse duševne sile v nesrečnem prepiru in blatenju drug drugega.

Kot malo dekletec sem se učila cililico ter čitala arbske in hrvatske povesti. Bila mi je mila njih govornica. Njihovo narečje mi ni delalo nikakih ovir. Niti opazila nisem, da čitam srbski ali hrvatski.

Cirilica mi je bila neka svetinja vseh Slovanov, ker spaja v bratsko zvezo več vev slovenskega deba. Vsak zaveden Slovenec in Hrvat, kateri se je zavedal, da ima eno in isto pleme, jo je vzljublil, ter se je hotel naučiti, ker cililica nam je odprla pot k zblizanju do bratov, od katerih so nas ločile le zlobne nakane različnih diplomatov.

Ali razumljstvo se ni ustrašilo nikakih ovir, ter je skušalo zedinit, kar so drugi razdvajali. Hoteli so, da sezidamo skupni hram prosvete, kjer bo mesta za sve razkropilene brate. Kako srečna sem bila, ko mi je učenjak Slovencev pisal:

»Trudimo se vsi, da dosežemo skupno prosveto, katera bo spajala vsa slovanska plemena v skupno delo. Torej kar so leta in leta gradili človekoljubni učenjaki, naj poruši sedaj mala skupina sebičnežev, kateri iščejo le zasebne koristi, ako se tudi jim poruši s

trudom, skrbjo in muko zgrajena hiša nad giavo in se podajajo v nevarnost, da zasuje nje same.

Ti lahkomisljeni sebičneži naj pridejo na naš Trst. Duševne muke jih bodo izmodrile.

Tudi mi bi bili lahko deležni dobrot, katere uživajo oni — ali mi bi jih znali boljše ceniti.

Druzega bi nam ne bilo treba nego napraviti potni list za Jugoslavijo. Ali tega ne storimo ker imamo vest in srce!

Kaj naj počne ubogo ljudstvo pod strahovladno fašistov, ako pobegnejo oni, ki so dolžni ga braniti in bodriti za nadaljnje duševne boje?

Da, da, gospoda! Tudi mi imamo pravico do dobrot, ki jih uživate Vi! Ali mi smo se tem dobrotam odrekli, le zato, ker ljubimo to naše trdo izkušeno ljudstvo, ta mučeniški naš narod. Z njim hočemo živeti, trpeti, da damo zgled: Obupati ne! Trpeti in živeti, živeti in trpeti zanj in z njim!

Srečni in veseli bodo naši mučitelji, ako pobegnemo čez mejo, katero so nam začrtali. Saj to je njih program! Saj nas vedno pošiljajo v Jugoslavijo. Ali mi nečemo; raje trpimo, ker tukaj je naše mesto, naš dom je tukaj, v sredi našega trpečega in izmučenega ljudstva. — Z njim srečni ali nesrečni! To je naše geslo, to je naša dolžnost!

Vi pa, ki ste srečni in rešeni, je Vaša dolžnost, nas podpirati v težkem boju, ali ne z besedo, pač pa z dejanji.

Dolžnost Vaša je zavedati se, da smo del Vas samih, ter je tudi na Vas ležeče, kako in koliko časa naj živimo! Kako in kakaj naj trpimo? Ne zahtevamo, da nas pridete rešiti z ognjem in mečem, tega ne! Radi nas ne sme trpeti mučeno človeško bitje, ne sme pasti pod orožjem nobena človeška žrtev. Dosti je bilo človeškega klanja, dosti opustošenja in sirotinje. Dosti je bilo razdejanja človeškega imetja. Dosti solza in obupa. Človeštvo je izmučeno, nikake žrtve več, ker to bi bil le zločin! Z zločinom pa nečemo biti osvobojeni. Naša rešitev mora biti drugačna, biti mora duševna, vzvišena, plemenita. Izvirati mora iz čiste bratske ljubezni, da nam vlije novih moči za nadaljno borbo.

Ne sme se las skriviti našim sodeželanom druge narodnosti, dasi so to izzivali sami! Naš odpor proti krivici je pri njih zločin. Nastane šunder v Izraelu. Listi donajajo cele kupe laži in obrekovanj. Zatem požig in razdejanje.

Se li zavzamejo naši rešeni bratje in njih vlada pri rimskih oblastih za nas? Naš odpor proti krivici je pri njih zločin. Odločen nastop na pravem mestu in prihranjenega nam bi bilo mnogo gorja. Omogočilo naj nam, da se odpro vse šole, ljudske in srednje. Ako naša nova država tega neče, dasi je dolžna, naj nam pomagajo bratje in njih vlada, da si sami ustanovimo svoja učilišča popravimo svoje zažgane in razdejane brame prosvete. Prisliljo naj rimsko vlado, da razgrajati in požigalci pošljuje zakone in ako jih kršijo, da jih kaznuje.

Mi spoštujemo vse zakone naše nove države. Spoštujemo osebo kralja, spoštujemo in rekla bi, ljubimo kraljico, ki je naše krvi. Zaradi nas ne bode imela rimska vlada neprijetnosti. Slovincu je globoko ukorinjena pokorščina do zakonov in spoštovanje do višjih. To spoštovanje mu je prirojeno še iz časov svojih vojvod in starešinov. Prešlo mu je to v meso in kri.

Drž. posojilo je najboljšje štedenje!
Podpisujte drž. posojilo, čas poteka!

Dramatičnim društvom!

Na naš predčerašnji poziv se je že odzvalo nekaj društev in vprašalo, kak bo obseg in cena Skrbniškovi knjigi »Dilettantski odere«. Zagotoviti moramo vsa p. n. društva, da bo knjiga — obsegajoča nekako 150 strani — šla v moderni, v lični žepni obliki in ne bo z Em. Navinškovo »Lepo Masko« vred stala nad 40 kron, kar bo pač dvema knjigama bo vsakemu društvu in vsakemu poedinemu igralcu ali režiserju dosedanje delo vsaj za polovico olajšano, vsaj bo na prav vsako vprašanje, ki ga danes ne ve kako primerno rešiti, našel v knjigi obširen, strokoven odgovor. Opozarjamo tudi nato, da bi nam p. n. društva zelo ustregla, ako bi naročala skupno za svoje članstvo in bi nam bilo v slučaju večjega naročila mogoče dovoliti tudi nekaj popusta. Naročila sprejema: Založba »Zvezne tiskarne« v Ljubljani, Mariljin trg 8.

Pridobivajte nove naročnike!

Dnevne vesti.

Maribor.

Zaradi komunistične propagande je opuščen iz državne službe profesor Ivan Faval.

Zdravniško društvo v Mariboru je sklenilo nastopni zdravniški minimalni tarif: 1. Ordinacija v zdravniškem stanovanju a) v ordinacijskem času 10 dinarjev, b) izven ordinacijskega časa 15 dinarjev, c) izven ordinacijskega časa ponoči in ob nedeljah in praznikih popoldne 20 dinarjev, d) v času, določenem po strani 3) dinarjev, 2. Obisk na bolnikovem domu: a) prvi obisk 20 dinarjev, b) vsak nadaljnji obisk 15 dinarjev, 3. Potnina za obisk nad en kilometer od zdravniškega stanovanja: za vsako uro 30 dinarjev, 4. Zamuda časa: Če se mora zdravnik pri bolniku več kot pol ure za vsake nadaljnje pol ure 10 dinarjev, 5. Posvetovanje dveh ali več zdravnikov za vsakega zdravnika 25 dinarjev. Poleg tega se računa ordinacija, potnina in zamuda časa, 6. Za zdravniško pomoč ponoči, ob nedeljah in praznikih popoldne se računajo pristojbine od 2. do 5. dvojno. Nočni čas se šteje od 7. zvečer do 7. jutraj. Detaljne minimalne tarifyne tabele dobijo člani društva brezplačno, nečlani pa za vsoto 10 dinarjev pri tajniku društva.

Avstrijska vojna posojila. Tisti naši državljani, ki majo svoje obveznice vojnih in predvojnih posojil bivše avstro-ogrške monarhije naložene v bivši avstro-ogrski banki na Dunaju, ozir. v Budapešti, morejo po mnenju likvidacijskega odseka omenjene banke zahtevati povračilo. Svoje prošnje morajo predložiti generalni direktorji državnih dolgov v Beogradu do 20. oktobra t. l.

Jubilje dela. Gospod Janko Drol, črkostavec v »Narodni tiskarni« je slavil te dni 40letnico svojega delovanja na tiskarskem polju. Jubilantu čestitamo.

Za rektorja na visoki šoli za živilo-zdravništvo v Zagrebu je imenovan profesor dr. Franjo Zarnik, naš rojak iz Dravske doline.

Beda vpokojenih častnikov. Častniki, ki so bili v naši armadi vpokojeni, čakajo že po 6. pa tudi po 8 mesecev, a še vedno niso dobili pare pokojnine. Od česa naj bedni žive? Ali se tako dela navdušenje za častniški poklic med naraščanjem?

Kongres jugoslovanskih književnikov, ki se ga slovenci leposlovci udeležijo v kar največjem številu, bo dne 21. in 22. oktobra t. l. v Zagrebu. Odbor prosil, da bi mu slovenci udeležniki čimprej poslali svoj pri-glas. Kongresu sme prisostvovati samo tisti, ki je član kakega jugoslovanskega leposlovnega društva.

Drážba lovov. Lova krajevnih občin Javorje in Poljane nad Skofjo Loko se bosta v četrtek, dne 6. oktobra ob pol 11. oz. 11. uri na uradnem dnevu v občinski pisarni v Skofji Loki potom javne drážbe oddajala v zakup in sicer prvi za dobo od 1. decembra 1921 do 30. novembra 1926, drugi pa za dobo od 1. januarja 1922 do 31. decembra 1926. Zakupni in dražbeni pogoji se zamorejo vpogledati na okrajnem glavarstvu v Kranju med navadnimi uradnimi urami.

Izrlječan morilec na Hrvaškem. V Virju ob Dravi so našli nedavno umorjeno la oropano kmetico Doro Hrnjak. Te dni so aretirali v Zagrebu Alberta Stajerla iz Izrlje, ki je tega zločina obdolžen.

Okraden valutni tihotapec. Ni dolgo temu, ko je hotel neki trgovec iz Češke iztihotapiti čez mejo 480.000 kron. Da bi kontrola pri njem ne zasledila denarja, ga je spravil na nekem prostoru, ko pa je preiskava minula, je šel zopet ponj, toda o denarju že ni bilo več ne duha, ne sluha. Tihotapec je v prvi razburjenosti priljvil vso stvar policiji, pri tem pa seveda zašil še samega sebe.

Oj ti izancl, spet so se zlasali in sicer to pot v Steblajevi gostilni v Iški vasi. Obdelovali so se s steklenicami, noži in bodali. Težko ranjena sta bila Ivan Platnar in Iv. Zagar, lahko ranjeni pa štirje fantje.

Ako se hočete zavarovati pred slabo valuto, podpisujte državno posojilo!

Ljubljana.

Izobraževalno društvo »Bratstvo« ima nocoj ob 8. uri zvečer v Narodnem domu svoj »družabni večer«. Vabljeni so vsi prijatelji mladine. Vstopnina 2 dinarja za osebo. Dobra plačla preskrbljena.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani ima v četrtek, dne 6. oktobra 1921 ob 10. uri dopoldne v zborniških prostorih javno sejo z naslednjim dnevnim redom: 1. Naznanila predsedstva, 2. dopolnitve zborniških odsekov, 3. predlogi glede obnov, adaptacij in odpisov v bilancah, 4. predlog na odpravo plačilne v Sloveniji in Dalmaciji, 5. predlogi, tičejoči se rezerv za kritje izgub vsled dvigovanja valute, 6. poslovanje.

Krajevne organizacije NSS so vabljene na polnoštevno udeležbo pri družabnem večeru »Bratstva«, ki se vrši danes ob 8. uri zvečer v Narodnem domu.

Uradne ure pri Glavni carinarnici v Ljubljani so od 1. oktobra od 8. do 12. in od 14. do 17. popoldne. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Pivo se je podražilo v ljubljanskih gostilnah s 1. oktobrom ter vella čaša 6 K, vrček pa 8 K. Na zlimo se nam taka podražitev ne zdi umestna, niti utemeljena.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani ima v četrtek, dne 6. t. m. ob 10. uri dop. v zborniških prostorih javno sejo.

Paragraf 104. Pred mitnico na Vi-dovdanski cesti se je 27. sept. zbralo več ponočnjakov, ki so začeli precej glasno razgrajati. Pri tem je nadpaznik Jakob P. ostel dva tam službujoča stražnika. Radi umešavanja v uradne zadeve je deželno sodišče prisodilo nadpazniku Jakobu P. 50 dinarjev globe.

Spor v vnovčevalnici. Jaka Grum iz Sore se je dne 2. avg. v prodajalni vnovčevalnice spri s tam službujočo prodajalko. Prodajalka je poklicala stražnika in ko le ta prišel, ga je Grum naglasi s smrkavcem. Deželno sodišče ga je za to ljubeznjivost obsodilo na 24 ur zapora.

Ukradeno kolo. Neznani tat je izpred Mayerjeve trgovine v Ljubljani ukradel kolo, vredno 2000 kron. Kolo je bilo last g. Dušana Pirca. O storilcu ni nikakega sledu.

Polyglott, zavod za prevajanje iz vseh evropskih jezikov ni pri zainteresiranih krogih našel popolnega razumevanja. Njega namen je podati vsakemu podjetniku, ki ima promet z inozemstvom, za dotično okrožje podatki informacije ter mu jezikovno glede korespondence preskrbeti vse poslovanje v tujih jezikih, za katere dotični obrat nima svojih korespondentov. Zavod razpolaga s strokovno ni jezikovno izobraženimi močmi, katerih večina je na tisočih trgovskih in obrtnih zavodih solana. Vsak trgovec, obrtnik ali privatnik, kateri ima dopise oziroma odgovore v jeziku, katerega sam ne obvladuje, dobi v prevodnem zavodu »Polyglott« tako vsako prestavo in poljslono. Pri vedno naraščajočem prometu z inozemstvom postala je ta institucija neobhodno potrebna za razvitek naše trgovine in spoznanja z inozemstvom.

Izgubila se je od Urbančka proti Ljubljani ročna torbica (bosanska). Nahajalo se je v njej gimnazijsko izpizčevalo. Najditelj naj jo izroči v Florijanski ulici št. 21. I. nadstropje.

Književnost in umetnost.

Repertoar Narodnega gledališča:

Drama:
V pondeljek 3. okt. Požar strasti. E. ab.
V torek 4. okt. Zaprti.
V sredo 5. okt. Komedija zmešnjav. C.
V četrtek 6. okt. Ljubezni. B. abon.
V petek 7. okt. Požar strasti. D. abon.

Opera:
V pondeljek 3. okt. Zaprti.
V torek 4. okt. Vaška šola. Seherazada.
V sredo 5. okt. Boris Godunov I. del.
V četrtek 6. okt. Boris Godunov II. del.
V petek 7. okt. Dalibor. C. abon.

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru je izdala »Slov.-nemški in nemško-slovenski slovarček«. Knjiga, ki jo je spisal mestni šolski nadzornik Fr. Plink, je posebno prikladna za pouk Slovencev v nemščini in Nemcev v slovenščini. Knjiga obsega 228 strani in stane trdo kartonirana 7 dinarjev. Vsak izmed obseh delov slovarčka vsebuje okoli 5000 besed, katere so izbrane z ozirom na praktično potrebo. Pri posameznih besedah so se upoštevale važne oblike v večji meri kakor je to najti v slovnih knjigah. Tisk je velik in jasen, oblika knjige priročno, vezava močna. Pri večjem naročilu da založništvo za vsaki 10 izvodov 1 izvod za ubožno učence brezplačno.

Podpisujte državno posojilo!

Primorje.

Izgubljen ček. Včeraj jutraj se je predstavil na policiji tržaški trgovec, ki je izjavil, da je izgubil v mestu ali pa v Bar-kovljah ček za 200.000 romunskih lejev. Policija je obvestila o tem vse tujakšnje bančne zavode, posebno pa italijansko kreditno banko, kjer se je imel dvigniti denar. Tako ne bo mogel tisti, ki je našel ček, dvigniti vsote 200.000 lejev, ki so po današnjem kursu vredni 30.000 lir.

Predzren žepar. G. Matej Leventhal je pred par dnevi stopil v Italijansko kreditno banko v ulici dell'Orologio, da bi vložil vsoto 13.000 lir. Ker pa je stalo pri blagajni več strank, je G. Leventhal sedel k mizici, ki stoji poleg blagajne, potegnil iz žepa omet, v katerem je bilo 50.000 lir, ter začel šteti denar. Ko je našel 13.000 lir, katere je imel položiti v banko, jih je vtaknil v žep, nato pa nadaljeval s štetjem ostalih 37.000 lir. Prešel je tudi to vsoto. Nato je segel v žep, da bi vzel iz njega 13.000 lir. Toda denarja ni bilo nikjer. Nemudoma se je obrnil do bančnega vodje, ki je dal vsa vrata zapreti in poklicati orožnike. Prišli so orožniki in preiskali vse osebe, ki so se nahajale za časa tatvine v banki. Preiskovanje je bilo seveda brezuspešno, ker prebrisani žepar je je pravočasno popihlal.

Prodaja se:
DOBRO OHRANJENA
železna (vilita) peč (gašperček) se radi o-potovanja po ugodni ceni prodaja. Polzve se v upravi tega lista. 2001

NA PRODAJ
hiša s 3 sobami, 2 kuhinji in 2 kleti blizu rudnika Rajhenburg, 5 minut od železnice postaje, stari glasovir, filmi, fotografirni aparat 9 x 12 s 6 kasetami in stativom, ter dvocevno lovsko puško. Cena jako nizka. Vpraša se na Jožef Šöner, Trbovlje, Loke 141. 2000

FINI ROČNI VOZICEK
na dve kolesi je napravljal. Sp. Šiška 156.

PRODAJ V NAJBOLJSEM
stanju se nahajajoče kmetov posestvo, s vsem inventarjem, 24 lovov posestva, bukov gozd, 2 vola, 2 kravi, telca, 4 pitani prašiči, velik sadni vrst, 5500 komadov šindlov, velik fondus inštruktura, skladišča za krmo etc. Vpraša se pri posestniku I. Verderberju, Dobrnach p. Kočevja.

Kupi se:
DVA PORTALA
ali šipe rolete 3 m visok, 189 m širok ali malo manj, kupim takoj.

Uradniška menza v Ljubljani, Prešernova ulica sprejema ponudbe in kupi v vsaki množici
KROMPIR, fižol, zelje, jabolka. 1984

VAGON KROMPIRJA
kupim. Ponudbe poslati na upravo »Jugoslavije«. 1983

Službe:
2 KROJAŠKA POMOČNIKA
za veliko delo sprejme takoj **Franjo Pamgerčan, krojač, Trbovlje. I.**

BRIVSKEGA POMOČNIKA
išče **Kostomaj, Celje.**

ENA BLAGAJNICA
starejša, zanesljiva se takoj sprejme pri tvrdki **Anton Mohorič, Ptuj.**

DVA STAREJŠA POMOČNIKA
manufakturne stroke se takoj sprejmeta pri tvrdki **Anton Mohorič, Ptuj.**

OGLAS!
Sprejme se pridnega in poštenega valenca za krojaško obrt, več po dogovoru ustmeno ali pisмено. — Isto tam se prodaja lovka puška ameriškega sistema (Model 1897 Winchester kaliber 12) z enkratnim basanjem z šestimi patroni. Cena 12.000 K. **Franz Furman, krojaški mojster v Toplicah, Zagorje ob Savi.**

SPREJMEM
izurjenega ključavničarskega pomočnika kot pomagača pri montaži. Tovarna za lepenco na Kolletovem pri Domžalah. 2003

ODVETNIŠKEGA KONCIPIJENTA.
sprejmeta takoj dr. Josip Furlan in dr. Vladimir Kreč, odvetnika v Ljubljani. 1999

IŠČEM MESTA
kot kontoristinja ali blagajničarka v mestu ali na deželi in sicer kot začelnica. Cenjene ponudbe je poslati na upravo lista katere pove naslov. 1998

IŠČEM KNJGOVODKINJO
k lesni trgovini. Plača po dogovoru. Hrana in stanovanje preskrbljeno. Fr. Krašovec, lesna trgovina, Vrhnika. 1997

SPREJME SE PRODAJALKO
v trgovino z mešanim blagom, oziroma sprejeto in deželni pridelki, ki je valjena vsaj nekoliko knjigovodstva ali ima veselje se istega pručiti. Mora biti že starejša moč. Hrana in stanovanje ima v hiši. Služba je samostojna in ne težka. Plača po dogovoru. Nastop takoj ali kasneje. Vpraša se pri tvrdki **Hrast in drug, Ljubljana 7.**

Razno:
MESEČNA SOBA
z električno lučjo se odda. Naslov v upravi

IŠČEM PEKARNO
v Ljubljani ali okolici. Naslov v upravi

MIZARSKI MOJSTER
sprejme vsakovrstno mizarstvo delo. Ora tudi na dom. — Naslov v upravi

DOBRO IDOČA GOSTILNA
se vzame v najem ali pa na račun. Ponudbe pod »Gostilna« na upravo tega lista. 1985

Zenitne ponudbe:
ZENITNA PONUDBA.
Mlad naobrazen mladenič, 22. let star z velikim posestvom v Bački (sajnaš), ki meri od Baje do Apatina v Bački, kar je pod Donavo, si želi vsled ženitve seznaniti z gospodino iz boljše in imovite družine. Pred ženitvijo razgled posestva in inovine, svojih vrlin. Le resne ponudbe z sliko na uravnišvo »Jugoslavije« pod lišro »Bačka saiaš« — Diskretnost strogo zaščitena.

Naznanilo!

Naznanjava slavnemu občinstvu, da sva kupila znano veletrgovino in posestvo Oskarja Reiterja v Slovenjgradcu, katero bova ravno v istih strokah, kakor s špecerijo, manufakture in deželnimi pridelki vodila naprej ter se priporočava slavnemu občinstvu za blagohotno naklonjenost.

Z odličnim spoštovanjem

Oskar Reiter-ja nasl.

BRATA KOPAČ, Slovenjgradec.

Industrijalcem tehničnih predmetov!

Tehnična pisarna dipl. inž. Milosavljevića in Popovića prejšnjih načelnikov Ministrstva išče zastopništvo slovenskih domačih proizvodov tehnične stroke in sprejema iste tudi v komisijko prodajo en gros.

Kataloge, vzorce in pogoje poslati.

BEOGRAD, Kotorska ulica šte. 57.

IVAN ZAKOTNIK,

mestni tesarski mojster

Telefon 379 LJUBLJANA Dunajska c. 46

Vsakovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.

Gradba lesenih mostov, jezev in mlinov. Parna žaga. Tovarna turinija.

Večja množina odpadkov
belega papirja

se prodaja.

Porablivo zelo za mesarje,
delikatese itd.

Natančneje v upravi lista.

Šolski zvezki,

lastna zaloga L 1, L 2, L 3, L 4,
L 5, (L 6, za cirilico) 8 listov,
100 kom. K 110.—. Nadalje od
12, 16, 20, 24, 32, 40, 60, 80,
listov male in velike.

Vse šolske potrebšline.

Cigaretni papir,

Olleschau, Abadie, itd.

Stročnice šte. 2 in 3.

Svilen in krep papir. Venci in
šopki za neveste. Perje za rože.
Pratike Družinske in Blaznikove.
Razpošilja po nizkih cenah.

Uran - Papirnica

Ljubljana, Mestni trg 11.

Obvestilo.

Obveščava cenj. odjemalce in p. n.
občinstvo, da sprejemava nova dela in
popravila po najnižjih cenah. — Gotovi
čevlji v zalogi.

Turistovski čevlji lastnega izdelka.

Ant. in Jožinka Brajer - Rapače

Ljubljana, Turistični trg (Breg) šte. 1.

Polyglott

prestavlja iz vseh na vse
jezike, prepisuje rokopise
na stroj, prevzame pisar-
niška dela.

Uradne ure: od 15 do 18 ure.

Ljubljana, Karlovska cesta 24. I.

Ivan Magdič

krojač

se priporoča za jesensko sezono.

Ljubljana, Gledališka ul. 7.

MOJI LJUBČKI

živalske slike za naše malčke,
vezane na trdem kartonu.

Cena 8 dinarjev.

V Zvezni knjigarni

Ljubljana, Marijin trg št. 8.

Vedno velika izbira vseh vrst

bombaža, sukanca,
kvačkanca, nogavic,

za dame in gospode, ter gajsterije
na debelo.

Karol Prelog, Ljubljana,

Sv. Jakoba nabrežje šte. 11.

Alfonz Breznik

bivši učitelj Glasb. Matice
zapr. izvedenec dež. sod.

Ljubljana, Kongresni trg 15 (pri nunski cerkvi)

Najslavitejši klavirji, pianini in harmo-
niji. Förster, Bösendorfer, Heitzman etc.
na obroke in posodo!

Velikanska zaloga violon, strun in vseh
glasbil.

Prodaja en gros en detail. Največje in najspodobnejše
podjetje v Jugoslaviji.

JANCIGAJ & GAGEL
LJUBLJANA, KOLODVORSKA UL. 8.

POZOR! Prodajamo od danes naprej dokler zaloga traja po konkurenčni ceni: POZOR!
moške čevlje, prima telečje usnje po K 400.—
moške čevlje, prima box usnje po K 450.—

Trgovina J. FON

Ljubljana, Stari trg 6

Z mešanim, kolonijalnim in delikates-
nim blagom, priporoča p. n. odjemal-
cem veliko zalogo blaga po solidnih
cenah: riž, kava, sladkor, čokolada,
olje, razl. vrste konjaka, likerjev, sli-
vovke, brinjevca, več vrst finega sira.

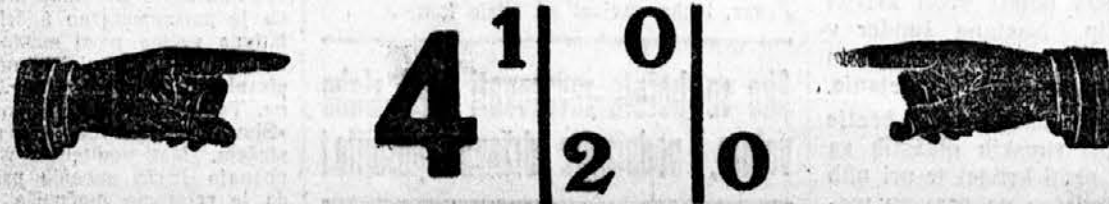
Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani

Marijin trg št. 8, ob Ljubljani.

:: Podružnica v Murski Soboti in Dolnji Lendavi.

obrestuje hranilne vloge in
vlogo na tekoči račun po
Ustanovljen septembra 1919.

Promet v lansk. l. nad 128,000.000 K.

čistih brez odbitka rentnega
davka.

Neposredno pod državnim
nadzorstvom.

Dobra knjiga je najboljši prijatelj!

Najprimernejše darilo znancem in prijateljem so knjige iz Zvezne knjigarni v Ljubljani, Marijin trg 8. Vsebinsko prvovrstne so tudi lepe zunanje oblike, tako da so v kras in prid vsaki hiši. Cena je vsaki knjigi ob današnji splošni druginji tako nizka, da jo zmore prav vsak.

Založba:

Albreht Ivan: Slutnje, pesmi	broš. K 8.— vez. K 10.—
Glaser Janko: Pohorske poti, pesmi	" " 8.— " " 10.—
Pugelj Milan: Mimo ciljev, novele	" " " " 12.—
Golar Cvetko: Kmečke povesti	" " " " 15.—
Komanova Marica: Sopek samotarke, novele	" " 10.— " " 12.—
Azov in Teffi: Humoreske, zbirka ruskih grotesk	" " 10.— " " 12.—
Stuše Janez Ev.: Slovenska narodna mladina	" " 15.— " " 15.—
Seidelc Ferdo: Rastlinstvo naših Alp	" " " " 5.— " " 15.—
Kurentov Album, humorističen almanah s karikaturami	" " " " 2.— " " 25.—
Zbirka rudarskih in fužinarskih izrazov	" " " " 20.— " " 25.—
Machiavelli N.: Vladar	" " 24.— " " 30.—
Gruden Igo: Narcis	" " 24.— " " 30.—
" Primorske pesmi	" " 24.— " " 30.—
Albreht — Gaspari: Mlada Greda	navadna 40.— finejša 60.—

Knjižnica „Jugoslavije“:

I. zv. Larisch: Razkrinkani Habsburžani II. izd.	broš. K 10.—
II. in III. zv. Levstik VI.: Višnjeva repatica, satiričen roman v dveh delih	" " 40.— vez. K 50.— " " " " 60.—
V. zv. Waldova O.: Vera, roman	broš. K 20.— " " 26.— " " " " 32.—

Narodna knjižnica:

K tej knjižnici lahko vsak pristopi kot naročnik s tem, da javi „Zvezni knjigarni“, da se ga vpiše kot naročnika „Narodne knjižnice“. Kot tak dobi vsako knjigo „Narodne knjižnice“ z 10 % popustom in še poštne prostote ter se mu pošlje vsaka nova izšla knjiga „Narodne knjižnice“ brez posebnega naročila. Tudi vse ostale knjige iz založbe „Zvezne knjigarni“ dobi dotičnik poštne prostote. Ker vrši „Narodna knjižnica“ velevažno kulturno nalogo s tem, da izdaja najboljše izvirne in prevodna dela, je vsestransko priporočljiva in podpore vredna. Doslej je izšlo v „Narodni knjižnici“ 28 snopičev:

1—2 snopič Val. Vodnika izbrani spisi	broš. K 4.—
3—5 snopič Andrejev	" " 10.—
prevel dr. J. Glonar	" " " " 10.—
6—9 snopič Levstik VI.: Gadje gnezdo, povest iz dni trpljenja in nad	" " 14.— vez. K 20.—

10—12 snopič Dostojevski F.: Bele noči, Mali junak, posl. dr. Borštnik V.	broš. K 12.— vez. K 18.—
13—15 snopič Cankar Ivan: Moje življenje	" " 14.— " " 20.—
16 snopič Albreht Iv.: Paberkli iz Roža,	" " 8.—
koroške pravljice	" " 10.—
17—18 snopič Kmetova Marija: Bilke, novele	" " " " 10.—
19—23 snopič Anatol France: Kuhinja pri Kraljici Gosji Nožici, prevel Oton Zupanič	" " 34.— " " 40.—
24 snopič Puškin A.: Pikova dama, prevel Dr. V. Borštnik	" " 10.—
25—26 snopič Glaser J.: Slovenska narodna lirika	" " 25.— " " 30.—
27—28 snopič Albreht Iv. Malenkosti	" " 18.— " " 20.—

Brošure:

Carantanus: Koroška	K 4.—
Vošnjak Dr. B.: Gosposvetsko polje	" " 2.—
Naša Istra, spisal Fr. Erjavac	" " 1.—
Abditus: Problemi malega naroda	" " 2.—
Alre: Jugoslovanska žena za narodno svobodo	" " 2.—
Stefanovič Emil: Moji zapiski z Dunaja	" " 10.—
V teh brošurah se obravnavajo naša življenska vprašanja, ki bi jih moral poznati vsak zaveden Slovenec!	

Mala pesmarica:

St. 1 Jenko Dav.: Što čutiš Srbije tužni	K 1.—
" 2 pl. Zajc Iv.: Zrinsko-Frankopanska	" " 1.—
" 3 Hajdrih A.: Slabo sveča je brlela	" " 1.—
" 4 " " Pod oknom	" " 1.—
" 5 " " V sladkih sanjah	" " 1.—
" 6 " " Jadransko morje	" " 2.—
" 7 " " Pri oknu sva molče slonela	" " 2.—
" 8 " " Slovo	" " 2.—
" 9 P. Hug. Sattner: Pogled v nedolžno oko	" " 2.—
" 10 " " Na planine	" " 1.—
Pevci, pevski zbori! Izdajo „Male pesmarice“ je „Zvezna knjigarna“ odpomogla pomankanju po primerni in priročni žepni obliki najprijetnejših pesmi. Naj ne bo slovenskega pevca brez „Male pesmarice“.	

Vse te knjige se naročajo pri „Zvezni knjigarni“ v Ljubljani, Marijin trg 8,
dobe pa se tudi v vseh podružnicah „Jugoslavije“ v Mariboru, Celju in Ptuj.

„ZVEZNA KNJIGARNA“ V LJUBLJANI, Marijin trg 8.